

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Rainer Maria Rilke
ORPHEUS'A
SONELER

Çeviren: Yüksel Özoğuz

Rilke 1923 yılında sadece modern Alman şiirinin değil, bütün modernist hareketin iki başyapıtını birden vermişti: *Duino Ağıtları* ve *Orpheus'a Soneler*. *Duino Ağıtları*'na daha önce başladığını düşünecek olursak, *Orpheus'a Soneler* gerçek anlamda "kuğunun son şarkısı"dır. Büyük bir coşkuyla ve kısa bir süre içinde yazılmış olan bu soneler, kendi içinde bir bütün oluşturur ve bütüncül bir okumaya ve çözülemeye zorlar okurunu. Rilke'nin "mistik iç dünyası"nın bütün serüveninden damıtılmış sözleridir bunlar...

Rainer Maria Rilke
ORPHEUS' A SONELER

*Rainer Maria Rilke'nin
YKY'deki kitapları:*

Dua Saatleri Kitabı (2008)
Orpheus'a Soneler (2009)

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Rainer Maria Rilke

ORPHEUS'A SONELER

Çeviren:
Yüksel Özoğuz

Yapı Kredi Yayınları - 2983
Kâzım Taşkent
Klasik Yapıtlar Dizisi - 72

Orpheus'a Soneler / Rainer Maria Rilke
Özgün adı: Die Sonette an Orpheus
Çeviren: Yüksel Özoğuz

Kitap editörü: Güven Turan
Düzeltili: Hakan Toker

Kapak tasarımı: Mehmet Ulusel

Baskı: Mas Matbaacılık A.Ş.
Hamidiye Mah. Soğuksu Cad. No: 3 Kağıthane-İstanbul
Telefon: (0 212) 294 10 00 e-posta: info@masmat.com.tr
Sertifika No: 12055

Çeviriye temel alınan baskı: Die Gedichte, Rainer Maria Rilke, Insel Verlag, 1999
1. baskı: İstanbul, Ekim 2009
ISBN 978-975-08-1677-2

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2009
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

İÇİNDEKİLER

Önsöz • 7

Giriş • 9

Rilke'nin Yaşamından Kesitler • 15

ORPHEUS'A SONELER

Birinci Bölüm • 23

İkinci Bölüm • 51

Şairin Açıklamaları • 83

ÖNSÖZ

Tam da *Dua Saatleri Kitabı*'nın çevirisini tamamlamış olmanın huzurunu yaşadığım sırada, bu sefer de “Orpheus’a Soneler”in çevirisinin söz konusu edilmesi, beni bir an çelişkili duygular içinde bıraktı. Çünkü o zamana değin *Soneler*'i nerdeyse, hatta nerdeyse değil kesin biçimde, çevrilmesi mümkün olmayan şiirler kategorisinde görmüştüm hep. *Duino Ağıtları*'nın şimdiye kadar bir çok kez çevrilmesine karşılık, ne *Soneler* ne de öteki şiirleri toplu bir biçimde çevrilmiş değildi. Şimdi ise böyle bir olasılıktan söz ediliyordu. Biraz da *Dua Saatleri Kitabı*'nın aldığı olumlu tepkilerin yardımıyla denemeye karar verdim.

Orpheus'a Soneler iki bölümden, Birinci Bölüm 26 ve İkinci Bölüm 29 olmak üzere toplam 55 soneden, oluşur. Rilke bu son eserinde, Paris dönemi şiirlerinde çokca kullandığı klasik bir form olan sone formuna geri dönerken, ele aldığı konular da onu ta en başından beri düşündüren evrensel konulardır: Sevgi, hayat, ölüm, fanilik, sanat ve sanatçı kişiliği, insan-doğa ilişkisi gibi. Ama bunun yanı sıra daha güncel olan konulara da yer verilir: Doğanın ve doğallığın korunması, teknik gelişmelere duyulan kuşku ve büyük kentler karşısında duyulan korku ve dehşet. Bu konuların yıllarca üstünde düşünülmüş ve oldukça sade ve duru cevaplara ulaşılmış olduğu da görülür.

Rilke bu konuları ele alırken sone formunu oldukça serbest yorumlar, cümlelerin uzunluğu büyük çeşitlilik gösterir, yalnız satırlar arası değil kıtalar arası sınırlar da aşılır ve hatta bazen tüm bir sone tek bir cümleden oluşabilir (Birinci Bölüm XXIII. Sone ve İkinci Bölüm VII. Sone). Rilke'nin üstünde titizlikle durduğu nokta ses uyumu ve kafiye konusudur, kafiye düzeni zaman zaman değişse de, her seferinde o düzene sıkı sıkıya sadık kalır. Çünkü Rilke'nin kafiyeyi yalnızca bir biçim sorunu olarak değil, onu özü

olumlamanın, özle uyumun bir ifadesi olarak gördüğü de bilinir; öyle ki kafiyeyi “masum ve içten duygularımıza Tanrı'nın bir bağı” olarak tanımlar.

Bu durumda çeviri yaparken kafiye düzenindeki eksiklik affedilemezdi; anlam oturmuş olsa da şiir kendini düz yazı gibi hissettirecek ya da etkisinden çok şey kaybedecekti. Bu yüzden ilk çeviri denemelerine başladığım sırada çok da umutlu olduğum söylenemez. Ama daha sonra, kafiyelerin yüzde yüz olmasa da bir ölçüde tuttuğunu, ses uyumunun sağlandığını ve şiirlerin ayakta durabildiğini görmek ve bu haliyle de olsa Türk okuruna sunabilme düşüncesi beni çok heyecanlandırdı ve mutlu etti. Yine de bu konudaki son kararı okuyucular verecektir.

Bu mutluluğu borçlu olduğum kişilerden ilki, bana çeviri teklifini getiren Güven Turan'dır, bana bu konuda inanıp destek olduğu, hatta zaman zaman editörlüğümü de üstlendiği için, kendisine sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Daha sonra çalışmalarım boyunca yine bana olan inancını ve desteğini hiç esirgemeyen hocam Prof. Dr. Şara Sayın'a da en içten teşekkürlerimi sunarım. Son olarak da, yine bu süre içinde maddi manevi katkılarıyla hep yanımda olan kızım Ayşe Selin Özoğuz'a da teşekkür etmek istiyorum.

Yüksel Özoğuz
Mayıs 2009 İstanbul

GİRİŞ

Die Sonnette an Orpheus ya da Türkçe adıyla *Orpheus'a Soneler*'in oldukça ilginç bir yazılış öyküsü vardır. *Duino Ağıtları*'nın tamamlanması için yaptığı hazırlıklar, sonunda, hiç beklenmedik biçimde, *Soneler*'in yazılmasına da neden olur.

Rilke 1920 yılının yazında, son yıllarının en büyük aşkı olan Rus asıllı ressam Baladin (Klossowska Merline) ile tanışır. Kısa süren bu büyük aşk Rilke için hayatında adeta bir dönüm noktası niteliğini taşır. Hep hüsrarla biten ilişkiler yaşamış olan Rilke sonunda, o zamana değin hiçbir kadının kabullenemediği 'besitzlose Liebe' (sahiplenmeyen aşk) yani bir anlamda tamamen özgür bırakan aşk idealine anlayışla yaklaşan bir kadın tanımıştır. Yine de Merline Rilke'yi hemen bırakıp gidemez; yalnız Merline için değil Rilke için de aynı şey söz konusudur. Dostlarının Rilke için bulunduğu, Zürih'in hemen yakınlarındaki Schloss Berg'de, bu büyük dağ evinde geçirilen kış ve 1921 yılının ilkbaharı bu aşk ilişkisi yüzünden verimsiz olur, Rilke *Ağıtlar*'a başlayamaz bile. Kendisi de bir sanatçı olan Merline suçluluk duyar, Rilke'nin yazabilmek için tamamen yalnız başına kalması gerektiğini anlamıştır.

Yeni arayışlar sonunda yine İsviçre'de Wallis'de Ortaçağ'dan kalma Muzot Şatosu keşfedilir, bu umutların tükendiği bir anda ortaya çıkan bir mucize gibidir ve burası ölümüne değin Rilke'nin sığınağı olur. Merline, Muzot'nun bulunmasında, daha sonra da oturulur hâle getirilmesinde yardımcı olduktan sonra 1921 yılının sonbaharında kesin bir biçimde Berlin'e geri döner.

Rilke 1921 yılının sonbaharında, dokuz yıl gibi uzun bir aradan sonra *Duino Ağıtları*'nı bitirebilmek için, kendisine dostlarının hazırladığı bu şatoya çekilir. Ancak 1922 yılının Şubat ayında ilk

olarak ortaya çıkan dizeler çok farklı bir tonda yazılmıştır ve yeni bir eserin doğuşunu müjdeler. Paris döneminde yazılan *Neue Gedichte* adlı kitabında çok kullandığı sone formu geri gelmiştir. Bu kez çok daha serbest bir yorumlamayla da olsa 26 sone bir çırpıda ortaya çıkar. Bu soneler *Orpheus'a Soneler*'in ilk bölümünü oluşturacaktır. Hemen sonra da *Duino Ağıtları*'nın bir türlü yazılamayan son ağıtlarını (7,8,9,10) yazmaya koyulur. Bunca yıl sonra Rilke yeniden *Duino Ağıtları*'nın üslubuna geri dönmeyi, içerikte yenilikler olsa da, o benzersiz üslubu yeniden yakalamayı başarır. 1922 yılının Şubat ayı Rilke'nin sanat hayatındaki en önemli, adeta kutsal sayılabilecek bir zaman dilimidir. Çünkü çok önemli saydığı, hatta bitiremediği için kendisinden şüpheye düştüğü *Duino Ağıtları*'nı bitirmiştir. Ama bunun yanı sıra da, bekleyişle geçen uzun yılların ve belki de son aşkının getirdiği yepyeni bir ürün daha vardır; *Ağıtlar*'dan hemen sonra da *Orpheus'a Soneler*'in ikinci bölümünü oluşturacak olan 29 sone daha yazılır.

Soneler bambaşka bir üslupla yazılmıştır; Rilke'nin *Dua Saatleri Kitabı*'ndan tanıdığımız müzikalitesi çok yüksek olan ve son derece pozitif bir soluk taşıyan bir üsluptur bu, *Ağıtlar*'da gördüğümüz ağır ve gerilim dolu üslubundan eser kalmamıştır. *Duino Ağıtları*'nı eğer fırtınalı bir denizde yapılan bir yolculuğa benzersek, *Orpheus'a Soneler* ise güneşli bir ilkbahar gününde yapılan bir kır gezintisi gibidir. Rilke'nin hayata bakış açısı birdenbire büsbütün değişmiş olamaz; ölüm ya da fanilik ve de hayatın tüm diğer zorlukları yok edilemez, edilmemiştir de ama bir farklılık, bir yumuşama ve hatta bilgelik olarak da adlandırabileceğimiz bir kabulleniş ve onaylamadan söz edilebilir. Örneğin Birinci Bölüm'deki XIX. Sone'nin sonunda şöyle denmektedir:

Ne olduğu kavranmamış acıların,
sevgi öğrenilmemiş
ve ölümden bizi uzaklaştıran

nedir, sırrı çözülmemiş.
Yalnızca ülkede söylenen şarkı
takdis ediyor ve kutluyor.

Rilke özellikle de sanata ve kendi sanatçı kişiliğine duyduğu kuşkulardan kurtulmuştur; savaş yılları onu en çok bu yönde sarsmış ve *Ağutlar*'ın bitirilememesine de en çok bu kuşku ve bunalım sebep olmuştur. Ama artık Rilke'nin 'kişisel bir hakaret' gibi algıladığı savaş yılları geride kalmış, aşkın ve huzurun yaşanabildiği güzel günlere ulaşılmıştır. Sanat ve yalnızca sanat hayatı anlamamıza, anlamlandırmamıza, onu tüm olumsuzluklarına rağmen kabullenmemize olanak sağlar.

Rilke *Orpheus'a Soneler*'i, kısa süre tanıdığı, çok genç yaşta ölen güzel bir dansçı genç kıza ithaf eder. Onu bir anlamda Orpheus'un genç yaşta ölen karısı Eurydike ile özdeşleştirir. Ölümün en çarpıcı biçimi hiç şüphesiz güzel ve genç bir kızın ölümüdür. Orpheus ise şarkıları ile herkesi büyüleyen, insanları olduğu kadar, canlı ve cansız doğayı da buyruğu altına alan efsanevi kişilikteki şarkıcıdır; burada ise şairdir, sanatçıdır, yaratıcıdır ve hatta Tanrı'dır.

Antik dünyanın bir kahramanı olan Orpheus ilk kez, *Neue Gedichte* adlı kitabında bulunan ve 1904 yılında yazılmış olan, "Orpheus Eurydike Hermes" şiirinde karşımıza çıkar. Bu şiirde Orpheus efsanedeki kişiliğine uygun olarak gösterilmiştir; Tanrılar'ın kıskançlığı yüzünden çok sevdiği karısı Eurydike'yi genç yaşta kaybeden Orpheus, onu geri alabilmek için Hades'e iner. Ama, şarkılarıyla Yeraltı Tanrıları'nın kalplerini yumuşatsa da Orpheus, kendisine koşulan, yeryüzüne çıkana kadar arkasına bakmama şartını yerine getiremediği için yarı yolda bu şansını kaybeder; Eurydike Hermes'in kolunda Hades'e geri döner. Kahramanımız şarkılarının olağanüstü gücü dışında insan kimliğindedir, merak gibi insani zaaf lar taşır ve ölümü yenmesi mümkün değildir. Zaten şiirdeki asıl kahraman, şiir boyunca kendisinden uzun uzun söz edilen, ölümün kişileşmiş hali olarak görülen, yeryüzünden ve sevdiği adamdan bütünüyle kopmuş olan Eurydike'dir.

Soneler'de ise durum değişir. Orpheus bu kez insanüstü bir güce, hatta Tanrı kimliğine sahiptir. Şarkıları ile dünyayı şekillendiren, tüm canlılara hükmeden odur, doğanın yaratıcı gücüdür, tek sözcükle sanatçıdır ve yaratıcıdır. *Soneler*'e giriş görevini üstlenmiş olan Birinci Sone'de Orpheus'un bu yeni kimliği ve yeryüzündeki canlılar için ne anlam taşıdığı anlatılır. Ama asıl Üçüncü Sone'deki

bir cümle, “şarkı varlığın ta kendisi” şeklindeki ifade, hem şarkının veya şarkıların hem de Orpheus’un gücünü en açık ve kesin biçimde ortaya koyar; hayat, ya da yeryüzü, Orpheus’un şarkıları sayesinde var olur.

Orpheus hem doğadaki büyük yaratıcı güç ya da Tanrısal güç hem de şarkı yazan ve söyleyen biri olarak, sanatçıdır. Tüm sanatçıların yerine geçen bir semboldür. Hayatın geçiciliğine karşın, sanat kalıcı olandır, öyle ki sanat somut olanı soyut olana, maddesel olanı tinsel olana, geçici olanı ebedi olana dönüştürür. Hayata anlam kazandıran, ona sonsuzluğu bağışlayan sanattır. Rilke burada “ölüm”e karşı “sanat”ı bir kalkan gibi kullanır.

Sonunda 1922 yılının Şubat ayı, bu sorunun tam olarak çözüldüğü büyümlü bir tarihtir. İsviçre’deki Muzot Şatosu’nda geçirilen huzur dolu aylardan sonra, Rilke sanatın gücünden, kendi sanatçı kişiliğinden emin olarak karşımıza çıkar. Hepsinden önemlisi de Rilke’nin, hayatı tüm acılarına ve zorluklarına karşın, “ölüm”e ve “geçicilik”e karşın onaylaması, kabullenmesi hatta övgüye değer bulmasıdır. Şair’in birincil görevi “övmek”tir, hayatı överek anlamlandırmak, kutsamak ve insanlar için tüm acılara rağmen yaşanılır kılmaktır. Acı çekmekte olan Wera’nın erkek arkadaşına hitaben yazdığı 55. ve son sonede “Şarap ol, içmenin tadı acı geliyorsa” diye seslenir, ona acılardan kurtulmak için doğaya dönmesi, doğa ile bütünleşmesi gerektiğini söyler. Sone’nin son satırlarında ise şöyle der:

Eğer seni bu yeryüzü unutursa,
de ki sessiz duran toprağa: Ben akıyorum.
Hızla akan suya da: Ben varım.

Bu satırlar aynı zamanda tüm eserin son satırlarıdır.

Hayatı hiç sorgusuzca onaylamak ve doğa ile bütünleşmek 20. yüzyılın hemen başında yaşayan bir Avrupalı için o kadar da kolay olmayan bir öneridir. Rilke bunu ancak sanatın gücüne dayanarak yapabilir, bunun için de Orpheus’un kişiliğini kullanır. Bu bütünlüğü, doğa-insan, hayat-ölüm, bu dünya-öteki dünya gibi, en son 18. yüzyılın sonunda Alman Romantikleri yaşamışlardır.

Rilke kaybedilmiş olan bu bütünlüğün peşindedir. Yüzyıl gibi bir aradan sonra, Alman Romantikleri'nin büyük şairi Novalis'in çizgisine, ölümün hayatın bir parçası olduğu, daha doğrusu hayatın ve ölümün bir bütün olduğu düşüncesine katılma gücünü kendisinde bulur. Aradan geçen bir yüzyıldan sonra bunu başarmak çok zor olsa da.

Eğer Rilke'yi çağdaşı bir yazardan, Nietzsche'den, yola çıkarak tarif etmek gerekiyorsa, o zaman da şöyle diyebiliriz : Nietzsche'nin "Üstüninsan"ı, Rilke'de "Orpheus" olur, ya da, Nietzsche'nin öldü dediği Tanrı, Rilke'de "Orpheus" kimliğinde geri döner.

Yüksel Özoğuz
Mayıs 2007, İstanbul

RILKE'NİN YAŞAMINDAN KESİTLER

- 1875 4 Aralık günü Rainer Maria Rilke Prag'da doğdu. Asıl adı René Karl Wilhelm Johann Joseph Maria Rilke'di. Babası demiryolu müfettişi (eski asker) 1838 Bohemya doğumlu Joseph Rilke, annesi ise 1851 Prag doğumlu Sophie Entz.
- 1884 Annesi babası ayrılan Rilke annesinin yanında kalır. Prag'da ilkokula gitmektedir.
- 1886 St. Pölten'deki Askeri Lise'ye başlar. Rilke isteği dışında gönderildiği bu okuldan beş yıl sonra sağlık nedenleri ile ayrılır. İlk şiirlerini burada yazmaya başlar.
- 1891 Avusturya'nın Linz şehrindeki Ticaret Akademisi'ne yazılır.
- 1892 Prag'da özel ders alarak lise bitirme sınavlarına hazırlanır.
- 1894 İlk şiir kitabı *Leben und Lieder* yayımlanır.
- 1895 Lise bitirme sınavlarını (Abitur) takdir alarak başarır. Prag Üniversitesi'nde sanat tarihi, edebiyat tarihi ve felsefe derslerine kaydolur. Daha sonra ilk şiir kitabı kabul edeceği *Larenopfer* yayımlanır.
- 1896 Prag Üniversitesi'nde bölüm değişikliği yapar; Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne geçer. Üniversite eğitimi için Almanya'ya Münih Üniversitesi'ne gelen Rilke yeniden sanat tarihi ve estetik derslerine devam eder.
- 1897 Kendisinden on dört yaş büyük ve bir orientalistle evli olan Rus asıllı Lou Andreas-Salome ile tanışır. Ekim ayında Berlin'e giden Salome'nin peşinden Berlin'e gider

- (ilk büyük aşkı). Şiir kitabı *Traumgekrönt* yayımlanır. Prag'da *Im Frühfrost* sahneye koyulur. Salome Rilke'ye önadını René yerine Rainer olarak kullanmasını önerir.
- 1898 Berlin'de adres değişikliği: Schmargendorf. Aralık ayı sonuna kadar Kuzey Almanya'da Bremen ve sanatçı köyü Worpswede'de kalır. *Florenzer Tagebuch'u* yazar. *Schmargendorfer Tagebuch'a* başlar. "Advent" ve başka yazıları yayımlanır.
- 1899 Rilke Salome'yle birlikte ilk Rusya seyahatini gerçekleştirir (Nisan-Haziran). *Stundenbuch'un* ilk bölümünü yazar. *Mir zur Feier* adlı şiir kitabı yayımlanır.
- 1900 Lou Andreas-Salome ile birlikte ikinci Rusya seyahatini yapar (Mayıs-Ağustos). Heinrich Vogeler'in davetini kabul ederek Worpswede'ye gider. *Worpsweder Tagebuch'a* başlar. *Vom lieben Gott und Andres* yayımlanır.
- 1901 Münih, Arco, Riva ve Prag'a seyahatler. Ressam Paula Modersohn-Becker'in arkadaşı heykeltıraş Clara Westhoff (1878-1954) ile Bremen'de evlenir. Yeni evliler Bremen yakınlarındaki Westerwede'de yaşamaya başlar. *Stundenbuch'un* ikinci bölümünü yazar (Eylül). 12 Aralık'ta kızları Ruth (1901-1972) dünyaya gelir.
- 1902 Ağustos ayının sonuna kadar karısı ve kızı ile Westerwede'de yaşar. Daha sonra evlilik bozulur, dokuz aylık kızı annesinin yanında kalır. Para kazanmak için önemli kişilerle ilgili monografiler yazma kararı alır.
- 1903 Paris seyahati ve August Rodin (1840-1917) ile tanışma. *Das taegliche Leben* ve *Buch der Bilder* yayımlanır.
- 1903 İtalya seyahati (Roma, Venedik, Viareggio) sonrasında Fransa'ya döner. Viareggio'da *Stundenbuch'un* üçüncü bölümünü tamamlar. *Worpsweder Tagebuch* yayımlanır. Rodin üzerine yazdığı ilk monografi yayımlanır.
- 1904 Haziran'a kadar Roma'da, daha sonra altı ay boyunca Danimarka ve İsveç'te yaşar. *Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge* adlı romanını yazmaya başlar. *Die Weise von Liebe und Tod des Cornets Christoph Rilke'nin* ikinci yazılımı yayımlanır.

- 1905 Insel-Verlag'ın kurucusu, yayıncı Anton Kippenberg'le tanışması ve yıllar süren büyük bir dostluğun başlangıcı. *Stundenbuch* yayımlanır ve olay kitap olur. Almanya'da çeşitli seyahat ve konferanslar. Eylül ve Ekim aylarında Rodin'in yanında Meudon'da (Fransa) kalır.
- 1906 Rodin'in yanındadır. Babasının 14.03.1906'da ölümü ve Prag seyahati. Almanya'da çeşitli konferanslar verir; mayıs ayından sonra Paris'te ev tutar. *Das Buch der Bilder* öylesine büyük bir başarı kazanır ki ikinci baskısı yapılır. *Die Weise von Liebe und Tod des Cornets Christoph Rilke* ilk kez kitap olarak yayımlanır.
- 1907 Rilke Paris'te yaşar, konferansları için çeşitli seyahatler yapar. Mayıs ayını Capri, Napoli ve Roma'da geçirir. Kasım ayında Venedik'tedir. *Neue Gedichte* Aralık ayında yayımlanır.
- 1908 Şubat sonundan Nisan ortasına kadar Rilke yeniden Capri'dedir. Kasım'da genç yaşta ölen ressam Paula Modersohn-Becker için ve dostu Kont von Kalckreuth için birer "Requiem" (ağıt şiir) yazar; bu şiirler *Der Neuen Gedichte Anderer Teil*'in son bölümünde yer alır.
- 1909 Rilke Paris'te yaşar ve Prenses Marie von Turn und Taxis-Hohenlohe ile tanışır; o da Rilke'nin dostu ve koruyucusu olacaktır.
- 1910 Rilke Prenses M.v.T.T-Hohenlohe'nin davetini kabul eder ve Duino Şatosu'na gider. Yılın sonuna doğru Cezayir ve Tunus seyahatleri. Tek romanı olan, *Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge* yayımlanır.
- 1911 Rilke Paris'te yaşar ama sürekli seyahat eder: Napoli, Kahire, Nil gezisi, Venedik, Prag, Leipzig, Weimar, Berlin, Münih, Bologna. Rilke Ekim'den itibaren 1912 Mayıs ayına kadar Duino Şatosu'nda yaşar.
- 1912 Ocak ayının sonunda *Duineser Elegien*'in ilk iki ağıtı yazılır. Venedik'te Eleonore Duse ile tanışır ve Mayıs ayından Eylül ortalarına kadar Venedik'te kalır. Sonra yine Duino'ya gider. İspanya seyahati (Toledo, Cordoba, Sevilla). Çeviri çalışmaları.

- 1913 Paris'te yeni adres: Rue Champagne Premiere. Almanya içinde çeşitli seyahatler. Ekim'den sonra yeniden Paris. Duino Şatosu'nda yazmış olduğu *Marienleben* yayımlanır.
- 1914 Nisan ve Mayıs Duino Şatosu. Mayıs'tan itibaren Venedik, Assisi, Milano. Eylül'den sonra Münih'te ev tutar. Savaş başladığında ilk heyecanla beş şarkı yazar (kısa süre sonra bu heyecan büyük bir korkuya dönüşecektir).
- 1915 Rilke askere çağrılır ve Bohemya'ya gönderilir. Kasım ayında *Duineser Elegien*'in en karamsar olan "Dördüncü Ağıt"ı yazar.
- 1916 Rilke önemli dostlarının araya girmesiyle Viyana'da askeri arşivde görevlendirilir ve bir yarı yıl burada çalışır, daha sonra da askerlikten muaf tutulur. Temmuz'dan sonra Münih'e gider.
- 1917-18 Münih'te oturur. Almanya içinde seyahatler yapar.
- 1919 Haziran ayına kadar Münih'tedir sonra İsviçre'ye geçer: Bern, Nyon, Cenevre, Zürih... (Haziran-Eylül). Bir konferans serisi için (Ekim-Kasım): Zürih, St. Gallen, Lozan, Basel, Bern, Wintertur. Bu seyahati sırasında Wintertur'da Reinhart kardeşlerle tanışır ve büyük bir dostluk başlar. Locarno'ya gider ve bir daha Almanya'ya dönmeme kararı alır.
- 1920 Rilke Cenevre'de hayatının en önemli son aşkı olan Rus asıllı kadın ressam Baladin Merline Klossawska ile tanışır.
- 1921 Wallis'de Muzot Şatosu'nu keşfeder. Rilke'nin dostu ve koruyucusu olan Reinhart kardeşler şatoyu önce Rilke için kiralar, daha sonra da satın alırlar. Baladin Klossawska şatonun oturulur hale gelmesinde yardımcı olur ve daha sonra Rilke'nin rahatça tek başına çalışabilmesi için Berlin'e geri döner. Muzot Şatosu Rilke'nin ölümüne kadar oturacağı sığınağı olur.
- 1922 Rilke bir türlü tamamlayamadığı *Duineser Elegien*'in eksik kalan bölümlerini (5-10) 7-14 Şubat arasında, çok kısa bir sürede, tamamlar. Ayrıca ağıtların yanı sıra *Die Sonette an*

- Orpheus*'u önceden planlanmamış olmasına rağmen bir çırpıda (2-23 Şubat) yazar. 1922 yılının Şubat'ı Rilke'nin hayatındaki en verimli zaman dilimidir.
- 1923 Rilke Valmont'daki sanatoryumda tedavi için kalır (Ağustos-Eylül). *Duineser Elegien* ve *Sonette an Orpheus* yayımlanır. Aralık'ta tekrar sanatoryuma yatar.
- 1924 Ocak sonuna kadar sanatoryumda kaldıktan sonra, otomobille Fransız İsviçresi'nde dolaşır ve Fransızca şiirler yazar.
- 1925 Paris'e gider (Ocak-Ağustos). Muzot Şatosu'nda bir süre kalır, tekrar sanatoryuma yatar.
- 1926 Mayıs ayına kadar sanatoryumda kalır, hastalığına lösemi teşhisi konur. Rilke son kez Vevey, Lozan ve Sierre'ye gider. Aralık ayında sanatoryuma yatmak zorunda kalır. 13 Aralık'ta Lou Andreas-Salome'ye Rusça bir veda mektubu yazar. 29 Aralık'ta hayata gözlerini yumar.
- 1927 2 Ocak 1927'de Raron Mezarlığı'na defnedilir.

ORPHEUS'A SONELER

*Bir Mezar Taşı Yazıtı olarak
Wera Ouckama Knoop'a Adanmıştır*

(Muzot Şatosu, Şubat 1922)

BİRİNCİ BÖLÜM

I

İŞTE bir ağaç yükseliyor. Ah o dupduru yükselişin!
Ah Orpheus şarkı söylüyor! Ah o ulu ağaç kulağımdaki!
Susuyor her şey. Ama yine de suskunlukta bile
yeni bir başlangıç var, bir işaret ve değişim.

Hayvanlar bürünmüş sessizliğe, çıkıyorlar aydınlık,
çözülmüş ormanın içinden, yuvalarından, saklandıkları yerden
ve görülüyor o zaman, değil kurnazlık yüzünden
ya da korkudan, böylesine içlerindeki sessizlik,

çünkü işitiyorlar. Kükreme, bağırış ve hırlama
azalıyor yüreklerinde. Ve az önce orada
kulübe bile olmayan yerde, kucaklamaya,

en derinlerdeki arzulardan doğan bu sığınağı
öyle bir geçidi var ki, sütunları titremekte, –
yarattın sen onlara duyma yetisindeki tapınağı.

II

VE bir genç kızdı sanki ve içinden doğuyordu şarkı ve lirden oluşmuş bütüncül mutluluğun ve ilkbahar peçesinin ardında parlıyordu ışık içinde ve gelip kulağıma bir yatak hazırladı kendine.

Ve bende uyudu. Ve her şeydi onun uykusu. Hep hayranlıkla seyrettiğim ağaçlar, işte bu hissedilebilen uzaklar, hissettiğim çayırlar ve duyulan her şaşkınlık, beni ta kalbimden vuran.

O dünyayı uyuyordu. Şarkı söyleyen Tanrı, onu nasıl meydana getirdin ki, hiç arzulamadı önce uyanık olmayı? Bak doğrudu ve uykuya daldı.

Hani nerede onun ölümü? Oh bu konuyu daha sonra mı bulup getireceksin, şarkın tüketmeden önce kendini? – Nereye akıp gidiyor benden ayrılıp?... Bir genç kız sanki...

III

BİR Tanrı yapabilir bunu. Ama nasıl, söyle bana,
izlesin onu bir adam ufak bir lir yardımıyla?
Onun akli bölünmüş ikiye. Farklı yönlerin kesiştiği
kalp yollarında yok bir tapınak, adanmış Apollo'ya.

Şarkı, senin öğrettiğin gibi, bir arzu değil,
ancak sonunda ulaşılmış bir şeye övgü de değil;
şarkı varlığın ta kendisi. Tanrı için zor olmayan bir şey.
Ama ne zaman *varız* biz? Ve ne zaman yönelir o

bizim varoluşumuza, Dünya'ya ve yıldızlara.
Bu o değil, delikanlı, o senin sevdiğin var ya, hani
sesin birdenbire ağzından taşar ya, – öğren

şarkı söylediğini unutmayı. Bu geçip gider.
Aslında, şarkı söylemek başka bir nefestir.
Nedensiz bir nefes. Bir esinti Tanrı'dan. Bir rüzgâr.

IV

Ah siz narin insanlar, dalın arada sırada
bu soluğa, sizi umursamayan aslında,
bırakın bölünsün her iki yanağınıza,
arkanızda titreşir ve birleşir yeniden.

Ah siz sevgi dolu olanlar, hiç yara almamışlar
yürekerin başlangıcı görünür size.
Oklara ait yay ve okların varacağı yer,
gülümsemeniz sonsuzca parlar yaşlar içinde.

Korkmayın acı çekmekten, ağır şeyler,
sizi geri gönderir Dünya'nın ağırlığına;
ağırdır dağlar, ağırdır denizler.

Hatta çocukken diktiğiniz ağaçlar
çoktan ağırlaşmışlar; taşıyamazsınız onları.
Ama havalar... ama boş mekanlar...

V

BİR anıt dikmeyin. Bırakın gülü
yalnızca açsın onun adına her yıl.
Çünkü Orpheus'tur o. Onun dönüşümü
onda ve şunda. Gerek yok uğraşmaya

başka adlar bulmamıza. Her zaman için
şarkı söylenince o Orpheus olur. Gelir ve gider.
Çok şey değil mi, eğer o açmış güllerden
birkaç gün daha fazla dayanırsa eğer?

Ah o gitmek zorunda, anlıyorsunuz ya!
Kaybolmak, kendisi için de korkutucudur yoksa.
Sözü bu Dünya'daki varlığını aşıp gittiği sırada

varmıştır bile oraya, gidemezsiniz peşi sıra.
Lirin telleri engel olmaz onun ellerine.
Aşıp giderken sınırı, boyun eğer aslında.

VI

BURAYA mı ait o? Hayır, her iki
dünyadan kaynaklanır onun geniş doğası.
Daha ustaca bükebilir söğütlerin dallarını
kim tanıyorsa söğüt ağacının köklerini daha iyi.

Giderken yatmaya, bırakma masanın üstünde
sakın sütü, ekmeği; onlar ölüleri çeker kendine –.
Ama o, katar o efsuncu,
ne varsa gözkapaklarımızın altında huzurlu,

onların görünümünü her görülen şeye;
yabani gelinciğin ve sedefotunun yaydığı sihir
onun için en açık ilişki gibi gerçektir.

Bozamaz hiçbir şey o geçerli resmi;
ister mezardan gelsin, ister odalarımızdan,
över mühüryüzüğünü, tokayı ve testiye.

VII

ÖVGÜ, işte bu! Övgüyle kutsamak, yazgısı bu onun,
Demir filizi gibi süzülür taşın suskunluğundan.
Yüreği, o fani uzuv çalışır durmadan,
insanlara sonsuz şarap sıkıp çıkartan.

Sesi kısılmaz hiç tozdan topraktan,
tanrısal bir olay onu sarstığı zaman.
Her şey üzüm bağı olur, her şey üzüm salkımı,
onun duyarlı güney ülkesinde olgunlaşan.

Kralların çürümüşlük kokan mezarlarında
cezalandırılmaz güzel sözlerin yalanı ya da
bir gölge düşer oraya Tanrılar'dan.

Sürekli kalan elçilerden biridir o,
ölülerin kapılarında, çok uzaklarda,
övülesi meyveleri olan çanaklar tutan.

VIII

YAKINMA övgülerin içinde olabilir yalnızca,
gözyaşlarından oluşan pınarın perisi,
gözler o hep bizim yenilgilerimizi,
kalır berrak olsun diye aynı kayada,

kapıları ve mihrapları taşıyan. –
Bak canlanıyor onun sessiz omuzlarında,
öyle bir duygu ki en gencidir o
iç dünyamızın kardeşleri arasında.

Sevinç *bilir* ve özlem süreklidir, –
yalnız yakınma yeni yeni öğrenilir; bir genç kız eli
sayar durur gece boyu eski yenilgiyi.

Ama birdenbire, çarpık ve beceriksizce,
tutar kaldırır o sesimizin bir takımyıldızını yine de
gökyüzüne ve gökyüzü bulanmaz onun hüznüyle.

IX

ANCAK liri kim alırsa eline
olsa bile gölgede,
bulur sonsuz övgüyü
sezgisiyle sunma gücünü.

Kim ölülerle haşhaş tohumundan
yemişse, onlara mahsus olan,
en kısık sesi bile, o
kaybetmez bir daha.

Olsa da göldeki görüntü
bulanık çoğu zaman.
Aklında tut resmi.

Ancak her iki dünyada
tamamlanır sesler
sonsuz ve iyi.

X

SİZLERİ, siz ki hiç terk etmediniz duygularımı,
selamlıyorum sizi, antik kral lâhitleri,
siz ki Roma günlerinin neşeli sularını
akıtırsınız kıvrıla kıvrıla giden bir şarkı gibi.

Ya da, hani o açılmış olanlar, gözleri gibi
bir çobanın neşe içinde uyanan
– içleri sessizlikle dolu ve kır çiçeği –
etrafa mutlu kelebekler uçuşturan;

hepsini, ne varsa şüpheden kurtarılan,
selamlıyorum, tekrardan açılan ağızları,
onlar ki biliyorlardı susmayı.

Bizler biliyor muyuz dostlar ya da bilmiyor mu?
İkisi de gösterir o kararsız anı
İnsanlığın suretindeki.

XI

BAK gökyüzüne. Hiçbir takımyıldızı var mı adı “Süvari” olan?
Çünkü bu tuhaf bir biçimde mal olmuş bize
bu gurur dünyadaki. Ve bir ikinci kişi
onu yürüten ve tutan ve onu taşıyan.

Değil mi öyle, ele geçirilmiş ve ehlileştirilmiş,
varlığın bu güçlü doğa parçası?
Yola çıkış ve dönüş. Yine de anlatır bir dokunuş.
Yeni uzakları. Ve bir oluverir her ikisi.

Ama *gerçekten* öyle mi? Veya her ikisi de
kastetmezler mi aynı yolu, beraber gittikleri?
Masa ve çayır ayırır onları adlandırılmaz biçimde.

Bir aldatmacadır yıldızların bağı.
Bir süreliğine sevindirsin bizi yine de
inanmak bu görünüme. Bu yeterli yine de.

XII

YAŞASIN tin, bağlayabilen bizi birbirimize,
çünkü aslında yaşıyoruz hep ayrı görünümlerde.
Ve yol alıyor saatler ufak adımlarla
bizim gerçek günümüzün yanibaşında.

Bilmeksizin yerimizin ne olduğunu aslında,
yapar ederiz günlük ilişkilerden çıkıp yola.
Antenler hissediyor antenleri
ve taşır hep bomboş uzaklar ...

Saf gerilim. Oh güçlerin müziği!
Değil mi, önemsiz uğraşlar yoluyla
senin tarafından giderilir her arıza.

Hatta, bir çiftçi uğraşıp emek verdiğinde,
yaz gelince ekine dönüşsün diye,
yetmez bu hiç bir zaman. Topraktır bağışlayan.

XIII

ELMALARLA dolu, armut ve muzla,
frenküzümleriyle... Anlatır bunların hepsi
ölümü ve hayatı ağzımıza... Hissederim bir biçimde ...
Bir çocuğun aslında yüzünde okunur açıkça,

ilk kez tadarken onları. Bu gelmiş uzaklardan.
Sizin için anlatılmaz mı olur ağzın içinde?
Akar buluntular az önce sözlerin olduğu yerde,
kopmuş meyvenin etinden beklenmedik biçimde.

Söyleyin hadi, neyi elma diye adlandırdığınızı.
Bu tat, önce toplanıp yoğunlaşan,
tadına bakılırken yükselir yavaştan,

daha da belirginleşmek için, açık ve şeffaf,
çift anlamlı, güneşli, toprağa bağlı, buralı - :
Oh deneyim, hissediş, sevinç -, koskocaman!

XIV

UĞRAŞIRIZ çiçekle, asma yaprağı ve meyveyle.
O yılın dilini konuşmaz onlar yalnızca.
Çıkar karanlığın içinden rengarenk bir açıklama
ve sahiptir belki de kıskançlığının pırlıtısına

ölülerin aslında, onlardır güç katan toprağa.
Ne biliyoruz, onların bu katkıları hakkında?
Uzun zamandır tarzı bu onların, çamuru
kendi özel nişanları ile damgalamak.

Şimdi sormak gerek: İsteyerek mi yaparlar onlar bunu?
Zorlamıyor mu bu meyve, ağır bir köleliğin ürünü,
yukarı bize tüm gücüyle, efendilerine doğru?

Onlar mı efendi, köklerin yanında uyuyanlar,
bize artan fazlalıklarından mı bağışlıyorlar,
bu ara şeyi, sessiz bir güç ve öpücüklerden doğan?

XV

DURUN..., tadı iyi bunun...Şimdiden uçup gidiyor.
... Yalnız biraz müzik, bir ayak vuruşu, bir mırıltı –
kızlar, siz sıcacıklar, kızlar, siz suskunlar,
dans edin lezzetinin tadına vardığınız meyveyi!

Dans edin portakalı. Kim unutabilir ki onu,
Nasıl da, kendi içinde boğulurken karşı koyduğunu
kendi tatlılığına. Siz sahip oldunuz ona.
O size bağlandı güzelim tadıyla.

Dans edin portakalı. Daha sıcak olan diyarı,
içinizden çıkarıp koyun ortaya ki, olgunlaşıp parlasın
memleketinin havasında! Kızarıp güneşte, saçsın

buram buram kokularını. Ve yarat akrabalığı
saf, benzersiz direnen kabuğu ve
o mutlu olan kabuğu dolduran suyuyla.

XVI

SEN, dostum, yapayalnızsın, çünkü...
Biz sözcüklerle ya da işaret ederek parmağımızla
el koyarız dünyaya yavaşça,
belki de en zayıf ve en tehlikeli yanıyla.

Kim gösterir bir kokuyu parmaklarıyla?
Ama bizi tehdit eden güçlerin,
hissedersin çoğunu... Bilirsin ölüleri
ve ödün patlar sihirli sözcüklerden.

Bak, şimdi dayanmalıyız birlikte
sanki bütünmüş gibi parça ve bölümlere.
Sana yardım etmek zor olacak. Özellikle: Alma

beni kalbinin içine. Büyürdüm çarçabuk orada.
Ama sürdürmek isterim *Tanrı'mın* iradesini ve söylemek:
Burada. İşte bu Esau, kürkü içinde.

XVII

EN altta yaşlı adam, darmadağınık,
tüm ekilenlerin
kökü, gizli kaynağı,
hiç görmediler onu.

Miğfer ve avcı borazanı,
yıllanmış bilgeliği yaşlıların,
erkekler kardeş öfkelerinde,
kadınlar benziyor lire...

Dal zorluyor öteki dalı,
yok hiç serbest olanı...
İşte bir tane! Oh tırman... haydi tırman...

Ama kırılıyorlar.
İşte o en tepedeki
bükülüp bir lir oluyor.

XVIII

TANRIM, duyuyor musun Yeni'yi,
gürlemesini ve titremesini?
Geliyor haberciler,
buna yol verenler.

Gerçi duyulanlar değil hayırlı,
bu karmakarışıklık içinde
ama makinenin parçaları
övülmeyi bekliyor.

Bak makineye:
Nasıl da gayretli, intikam alıyor,
biçimsizleştiriyor bizi, zayıflatıyor.

Gücünü aslında bizden alıyor
o tutku nedir bilmeyen
çalışsın ve hizmet etsin sadece.

XIX

ALABİLDİĞİNE hızla değişiyor Dünya
bulutlar nasıl değişirse havada
ne varsa mükemmel olan
dönüyor başlangıca.

Değişimden ve gidişten öte
daha öte ve daha serbestçe
henüz direniyor söylediğin öncü şarkın,
elinde lir tutan Tanrı.

Ne olduğu kavranmamış acıların,
sevgi öğrenilmemiş
ve ölümdede bizi uzaklaştıran

nedir, sırrı çözülmemiş.
Yalnızca ülkede söylenen şarkı
takdis ediyor ve kutluyor.

XX

SANA, Tanrım, ne adayabilirim, söyle,
sen ki varlıklara öğrettin kulağı? –
Hatırlıyorum, bir ilkbahar gününde,
Akşamında, Rusya'da – , bir atı...

Kırat karşı köyden geliyordu tek başına
kösteğinin kaması ön ayaklarında
yalnız olmak için geceleyin çayırlarda;
nasıl savruluyordu yelesinin kıvrımları

aşırı cesaretinin ahengi içinde boynunda,
kabaca engellenmiş bu gidişinde dörtnala.
Nasıl fişkiriyordu at kanının kaynakları.

Duyuyordu uzakları, hem de nasıl!
Şarkı söylüyor ve işitiyordu –, senin söylencelerin
onda gizlenmişti.

Sana adıyorum, onun resmini.

XXI

İLKBAAHAR geldi yeniden. Yeryüzü
bir çocuk gibi, şiir bilen;
çok, pek çok şiir... Uzun uğraşlar sonucu
öğrendiklerinin alıyor ödülünü o.

Çok sıkıydı öğretmeni. Seviyorduk yaşlı
adamın sakalındaki beyazlığı.
Şimdi, yeşilin ve mavinin adı nedir
diye sorabiliriz ona: O biliyor, o biliyor!

Yeryüzü, vaktin var, şanslısın oyna dur
çocuklarla. Arzuluyoruz seni yakalamayı,
sevinçli yeryüzü. Bunu yapabilir en mutlusun.

Ah, öğretmenin onlara öğrettiği bir sürü şeyin,
damgası durur köklerde ve uzun karmaşık
gövdelerde: O şarkı söylüyor, o şarkı söylüyor.

XXII

AKIP gidenleriz biz.
Ama zamanın adımlarını,
Umursamayın pek bunları
hep aynı kalanın içinde.

Ne varsa aceleyle koşan
geçip gitmiş olacak;
çünkü durup kalan
ancak bizi kutsayacak.

Delikanlılar ölçmeyin cesareti
süratle geçip gidende
ya da uçuş denemesinde.

Her şey dinlenip, durulmuş:
Karanlık ve aydınlık,
çiçek ve kitap.

XXIII

AH ancak *o zaman*, eğer uçuş
değilse yalnız uçmak uğruna
gökyüzünün gürültüsüzlüğüne
çıkmaq, yeterli olup kendi kendine,

ışık içindeki görüntülerde
mümkün olursa bu alet için
rüzgârların sevgilisini oynamak
emin, zarif ve savrularak, –

ancak o zaman, o salt gidişi
daha da gelişen aletlerin
yenerse gençliğin kibrini,

olur, sarhoş kazanılandan,
o uzaklara yakınlaşma
gerçek, o yalnız başına uçulan.

XXIV

BIRAKMALI mıyız ezeli dostluğumuzu, o büyük bizi cezbetmeyi denemeyen Tanrılar'la çünkü onlar zahmetle elde ettiğimiz sert çeliği bilmezler diye ya da birdenbire aramalı mıyız onları, bir haritanın üstünde?

Bu kudretli dostlar, alırlar ölülerimizi kendilerine, hiçbir yerde ilişmezler tekerleklerimize. Ziyafetlerimiz oldukça zengin –, banyolarımız ilerlemiş iyice, bizim için çoktandır çok yavaş olan elçilerini

geçeriz her seferinde. Daha yalnız, bırakılmış gitgide birbirimize, hiç tanımadan gerçekten birbirimizi, yapmıyoruz yolları artık güzel kıvrımlı akarsu şeklinde;

dümdüzler aksine. Ama hâlâ yanar buhar kazanlarında eski ateşler ve kaldırırılar çekiçleri, gitgide daha büyüyen. Biz ama, yüzücüler gibi, düşeriz kuvvetten.

XXV

SENİ istiyorum ama şimdi, *Seni*, tanıdığım
bir çiçek gibi, ama adını çıkartamadığım,
bir kez daha anımsamak ve size göstermek, kandırılmış
güzel çocukluk arkadaşını, bastırılmayan çılgılığın.

Önce dansözdü, birdenbire vücudu tereddütler içinde,
duruyor, sanki gençliğini dökecekler gibi demire;
hüzünlü ve temkinli -. Çünkü yüce güçlüler eliyle
akıyordu onun müziği, değişime uğramış kalbine.

Yanıbaşındaydı hastalık. Gölgeler tarafından ele geçirilmiş,
ilerliyordu koyulaşmış kanı ama yine de, sanki biraz zanlı,
çıkartıyordu ortaya bildik ilkbaharını.

Tekrar ve tekrar, karanlıkla bölünmüş ve düşüşle,
parlıyordu, aitti bu dünyaya. Ta ki korkunç bir vuruş sonrasında
girdi tesellisi olmayan açık kapıdan içeriye.

XXVI

AMA sen, Tanrısal olan, sen, ses verdin müziğinle sonuna değin,
sana saldırdığında aşağılanmış çılgın kadınlar güruhu,
basturdun onların çılgınlıklarını düzen sayesinde, sen güzeldin,
duyuldu kıyımcıların arasından senin onaran müziğin.

Yoktu hiç kimse senin başını ve lirini hedef alan.
Ne denli uğraşsalar ve çıldırsalar da, tüm sivri
taşlar, senin kalbine doğru fırlatılan,
yumuşadılar gelince sana ve oldular müzikten anlayan.

En sonunda parçaladılar seni, gözleri dönmüş intikamdan,
hâlâ senin müziğin aslanlarda ve kayalarda yankılanan
ve ağaçlarda ve kuşlarda. Şarkı söylüyorsun hâlâ oradan.

Ey sen kaybolan Tanrı! Sen ebedi iz!
Yalnızca seni parçaladı diye düşmanlık ve dağıttı diye,
şimdi dinleyenleriz biz ve doğanın ağzıyız.

İKİNCİ BÖLÜM

I

NEFES almak, sen görünmez şiir!
Hep kendi varlığının çevresinde
değiş tokuş edilen, saf evrenle. Denge içinde,
oluşturuyorum ben kendimi bu ritimle.

Tek bir dalga, ben onun
yavaş yavaş oluşan deniziyim;
sen en tutumlusunu, olabilecek tüm denizlerin, –
kazanılan yerim.

Birçok parçası bu kazanılan yerlerin
zaten içimdeydi benim. Bazı rüzgârlar
sanki benim çocuğum.

Tanıdın mı beni, hava, sen hâlâ benim olanla dolusun?
Sen, bir zamanlar düz bir kabuktun,
sözlerimin büklümü ve yaprağı oldun.

II

BAZEN nasıl ki bir ustadan acele içinde
gerçek çizgisini yakınında duran sayfa
kapıverirse: Çoğu zaman çekip alır ayna da
kutsal biricik gülümsemesini genç kızların kendine,

yeni günü denerlerken tek başlarına, –
ya da ılık saçan lambaların parlaklığında.
Ve gerçek simaların soluklarında, daha
sonra, bu gülümsemenin bir yansıması düşer yalnızca.

Ne gördü o gözler bir zamanlar isler içinde
şömine alevlerine baktıklarında uzunca bir süre :
Hayatın bakışları yitip gitmiş geri gelmemek üzere.

Ve kim bilebilir dünyanın kayıplarını?
Yalnızca, kim övgüyle söylerse her şeye rağmen
bütünlüğe doğmuş olan kalbin şarkısını.

III

AYNALAR: Hiç bir zaman bilinip anlatılamadı,
ne olduğu gerçek benliğinizin.

Sizler, bir yığın deliğinden sanki süzgeçlerin
süzülen ara mekanlarısınız zamanın.

Sizler, henüz boş olan salonların müsrifleri –,
akşam kararınca, uzak ormanlar gibi...
Ve şamdanlar gezinir on altı kollu sanki
ayak basılamayan kimsesizliğinizde.

Bazen dolusunuz resimlerle.
Bazıları sanki girip yerleşmiş içinize –,
bazılarını da bıraktınız ürkekçe geçip gitsin diye.

Ama en güzeli hep kalacak –, ta ki
orada el değmemiş yanaklarınıza
işler, aydınlık ve esrik Narsis iyice.

IV

AH işte o hayvan, aslında hiç olmayan.
Bilmiyordunuz ve yine de siz
– yürüyüşünü, duruşunu, boynunu,
sakin bakışının ışığına kadar – severdiniz.

Gerçi o *yoktu*. Ama yine de siz sevdiğiniz için, oldu
saf bir hayvan. Hep boş alan bıraktınız.
Ve bu alanda apaçık ve yılanmış
yükseldi hafiften başı ve ihtiyaç duymadı

varolmaya. Beslemediniz onu hiç bir tahulla,
beslediniz yalnızca ve daima olasılıkla, ya olursa.
Ve bu öyle bir güç verdi ki hayvana,

bir alın boynuzu çıkardı kendinden. Bir Tekboynuz.
Bir bakireye geldi, durdu bembeyaz önünde –
ve gümüş aynanın içindeydi ve bakirenin içinde.

V

ÇİÇEK kası, o anemonun
ulaşıyor çimen sabahına gitgide,
ta ki kucağına, çok sesli ışığı
gürültülü gökyüzünün, aksın diye,

çiçeğin sakın göbeğinde gerilmiş
kası hazır sonsuz kabule,
gelenin fazlalığından yorulur bazen de
öyle ki, güneşin batışıyla gelen dinlenme

başaramaz nerdeyse büsbütün tersine dönmüş
yaprak kenarlarını sana geri çevirmeyi:
Sen, *kaç* dünyanın karar ve kuvveti!

Biz şiddet yanlıları direniriz daha uzun süre.
Ama *ne zaman* ve tüm hayatın neresinde
açarız sonunda kendimizi ve oluruz hazır kabule?

VI

GÜL, sen tahtta oturan, eski dönemlerdeki
yalnızca bir çiçektin, basit kenarlı.
Bizim içinse dopdolu sayısız yapraklı,
bir nesnesin ki hiç tükenmek bilmeyen.

Giysi üstüne giysi var sanki zenginliğinde,
ışktan başka bir şey olmayan bedeninin üstünde;
gene de sakınmanın kendisidir senin tek bir yaprağın
ve inkarı sayılır her türlü örtünmenin.

Yüzyıllardır çağırır güzel kokun bizi,
bize yönelir en çekici isimlerle,
ansızın asılı kalır havada bir şöret misali.

Yine de, nasıl adlandırılır bilemeyiz, tahminde bulunuruz...
Ve süzülür bir hatıra ona doğru,
anımsanan saatlerden, ricacısı olduğumuz.

VII

ÇİÇEKLER, aşinasınız sizi düzenleyen ellere
(genç kız ellerine geçmişte ve şimdide),
bahçe masasının üstünde bir kenardan ötekine
uzanmış, yorgun ve hafif kırgın,

suyu beklerken, bir kez daha kurtarsın
diye başlamış olan ölümden -, ve şimdi
tekrardan uzanan, her iki kutup arasında akan
hassas narin parmaklar, iyilik verir

olabildiğinden fazla, hayal ettiğinizden, siz hafif şeyler,
kendinizi bulunca yeniden bir kupa içinde,
serinlerken yavaşça ve genç kızların sıcaklığını, itiraflar gibi

bırakıp kendinizden, hüznü yorucu günahlar gibi,
ki koparılmış olmakla ilgili, onlar ilişki içindedirler
sizinle yeniden, çiçek açarak birleşirler.

VIII

BİR zamanki çocukluk arkadaşlarının çok azı
kentten serpiştirilmiş bahçeleri içinde:
Nasıl da bulurduk birbirimizi ve beğenirdik çekingen
ve kuzu nasıl beğenirse kendiyile konuşan yaprağı,

konuşurduk suskun kalarak. Sevinsek ne zaman ki,
kimseye ait değildi bu sevinç. Kimdi sahibi?
Ve nasıl da dağılır giderdi, tüm ayakların altında
ve uzun geçen yılın korkularında.

Arabalar, etrafımızda dolanırdı bize yabancı, uzaklaşlırdı.
Sağlamca dururdu evler çevremizde ama uzak gerçeklikten,
– ve tanımazdı bizi hiçbiri. *Ne* vardı evrende gerçekten?

Hiç. Yalnızca toplar. Onların çizdiği harika kavisler.
Çocuklar da değil... Ama bazen biri girer,
ah ölümlü biri, düşmekte olan topun altına.

(Egon von Rilke'nin anısına)

IX

ÖVMEYİN, siz yargılayıcılar, vazgeçilebilir işkenceyi ve sıkmasını daha fazla boyunları demirler.

Daha fazla çarpmaz, hiç bir kalp –, çünkü arzu edilen bir yumuşamanın sancısı sizi daha da nazikçe ezer.

Yıllar boyu aldıklarını, geri verir darağacı size yeniden, sanki çocuklar verir gibi oyuncaklarını bir önceki doğum gününden. Daha saf, daha yüce, ardına kadar açık kalbin kapısından girer, Tanrı'sı

gerçek merhametin. O gelir tüm gücüyle ve yakalar, etrafına ışık saçarak bütün tanrısallar gibi.

Daha da fazlası büyük sağlam gemileri yürüten bir rüzgârdan.

Daha azı değil, sessiz gizli bir farkına varıştan, içimizden ele geçirir bizi ses çıkarmadan, benzer sessizce oynayan bir çocuğa sonsuz birleşmeden doğan.

X

TÜM kazanılanları tehdit ediyor makine,
zorladıkça tinde varolmayı, itaat etmek yerine.
Güzelim elin daha da güzel çekingenliği yorulmasın diye,
daha da kararlı keser taşları yapı için daha da keskince.

Geri kalmıyor ki hiçbir yerde, bir kez olsun ondan kurtulabilelim
ve o fabrikada yağlanarak sessiz kendince işlesin.
O hayattır, – o her şeyi daha iyi yaptığını sanır,
aynı kararlılıkla düzenler, yapar ve ortadan kaldırır.

Ama bizim için henüz sır doludur varoluşumuz;
yüzlerce yeri hâlâ bir başlangıç taşır. Saf güçlerin
oyunu, etkilemez, diz çökerek hayranlık duymayanı.

Sözcükler yol alır hafiften aşar henüz söylenemez olanı...
Ve müzik, hep yeniden, en ses veren taşlardan,
kurar en ihtiyaç duyulmayan mekanda kendi tapılası binasını.

XI

BAZI, ölümün, kuralları oluşmuş, düzenlenmiş sınıca,
hep daha fazlasını isteyen insan avlanmakta ısrar ettikçe;
tuzak ve ağdan daha çok, biliyorum seni, yelken bezleri,
sallandırılan Karst mağaralarının içine.

Seni sessizce sokarlar içeri, bir işaretmiş gibi,
barışı kutlayan. Ama bir uşak seninle boğuşur sonradan,
– ve gece savurur mağaralardan bir avuç solgun renkli,
sersemlemiş güvercini ışığa doğru...

Ama bu da yerindedir.

Uzak kalsın üzüntünün her türlü seyredene,
yalnızca avcıya değil, o ki tam zamanında
davranır, halleder işini dikkatlice.

Öldürmek, bir dışavurumu durmadan yol alan kederimizin...
Dupdurudur sağlıklı Tin'in içinde,
her ne olursa olsun bize.

XII

ARZU et değişimi. Ah hayranlık duy aleve karşı,
parlayarak Őekil değiştirir ele geiremediğin Şey onun içinde;
o tasarlayan zeka, düzenleyen dünyevi olanı,
sever o varlığın hareketinde, her Şeyden çok o değişimin başladığı anı.

Kalıcı olanda kendini kapatan, artık donmuş olandır;
göze çarpmayan grinin korumacılığında kendini güvende mi sanır?
Bekle, en sert olan uzaktan sert olanı uyarır.
Heyhat – : Olmayan bir eki vurmaya hazırlanır.

Pınar olup akanı, tanıyan tanır hemen;
ve alır geçirir onu sevinçle neşeli oluşumlardan,
başlangıçla sona eren ve sonuçla başlayan.

Her mutlu mekan, ayrılığın çocuğu ya da torunudur,
geçilir Őařkınlıkla içinden. Ve değişime uğrayan Dafne,
defneleri hissettiğinden beri, ister *senin* de rzgra dnşmeni.

XIII

BÜTÜN vedaların önünde ol, sanki bırakmışsın gibi
onu ardında, geçip giden kış mevsimi gibi.
Çünkü kışlar arasında biri öyle sonsuz bir kıştır ki,
ancak kışlayarak kalbin onun üstesinden gelebilir.

Hep ölmüş ol Eurydike'de – , şarkı söyleyerek çık yukarı,
daha da övgü dolu geri dön saf ilişkilere.
Burada, yok olmakta olanların yanında, faniliğin ülkesinde,
çınlayan bir cam parçası ol, parçalanan daha ses verirken.

Ol – ve bil aynı zamanda varolmamanın şartını,
en içten dalgalanmalarının sonsuz derinliğini,
yerine getir bunu sonuna kadar, bir tek seferlik.

Hem kullanılmış olana hem de duygusuz ve suskun
donanımına tüm tabiatın, bu inanılmaz toplama,
ekle kendini güle oynaya ve yok et çıkan sayıyı sonunda.

XIV

BAK çiçeklere, sadık onlar dünyevi olana,
kaderin kıyısından kader bağışlarız onlara, –
ama kim bilebilir ki! Pişman olursalar solgunluklarından,
onların pişmanlığı olmak sırası şimdi bizde.

Her şey süzölmek istiyor havada. Engel olmaya dolanırız o zaman,
kendimizi bırakırız her şeyin üstüne, yerçekiminin mutluluğuyla;
ne de yiyip bitiren öğretmenleriz biz nesnelere,
çünkü onlar mutlular sonsuz çocukluklarından.

Alsaydı onları biri en içten bir uykuya, uyusaydı
derin mi derin nesnelere birlikte –: Ne denli kolaylaşırdı
başka biri olmak ertesi gün, çıkıp ortak derinlikten.

Ya da, belki de, kalırdı onlarla ve çiçekler açardı ve
överlerdi onu, değişime uğramışı, şimdi tıpkı onlardan biri,
tüm sessiz kardeşlerine çayırda rüzgâr estiğinde.

XV

EY SEN çeşme-ağız, sen hep veren, sen ağız,
sen hiç yorulmadan, tek bir şeyi, safiyetle söyleyen, –
sen akıp giden suyun önündeki yüz,
mermer maske. Ve ta arkalarda,

su kemerlerindeki kaynak. Uzaklardan geçip
mezarların önünden, Apeninler'in yamacından
taşıyorlar sana senin söylemini, o daha sonradan
çenenin kararmış yaşlılığından

akıp durur önündeki oluğa.
Bu ise uyurken uzanmış kulaktır,
mermer kulak, içine sürekli konuştuğun.

Toprağın kulağı. Yalnızca kendi başına
konuşur o öylece. Eğer bir tas girerse araya,
kapılır onun sözünü kestiğin sanısına.

XVI

TEKRAR tekrar bizden koparılıp alınmıştır,
o yerdir Tanrı, sağaltır acıları.
Kararlıyız biz, çünkü isteriz bilmeyi,
ama o neşelidir ve bölüştürülmüştür.

Saf ve içtenlikle yapılmış bir bağış bile
başka türlü almaz kendi evrenine,
ancak razı olur açık bir sona
kıpırdamaksızın karşı durduğu.

Yalnızca ölü içebilir
Burada *sesini işittiğimiz* pınardan,
Tanrı ona, ölüye sessizce işaret ettiği zaman.

Yalnızca gürültü etmek düşer *bize*
Ve kuzu kendi çanını ister
sessiz sezgisi içinde.

XVII

NEREDE, hangi suya doymuş mutlu bahçelerde, hangi ağaçta, yaprakları nazikçe yolunmuş hangi çiçeklerden oluşur, olgunlaşır tesellinin o yabancı meyvesi? Bu olağanüstü şeyden bir tane, senin sefaletinin çiğnenmiş

çayırlarında, belki bulunur. Her defasında hayretler içinde kalırsın, meyvenin büyüklüğüne, verdiği nimete, kabuğunun olanca yumuşaklığına ve almasın onu sakın elinden kuşların sorumsuzluğu

ve kıskançlığı aşağıdaki kurtçukların. Var mı ağaçlar meleklerin konduğu
ve gizli, sessiz bahçıvanların alışılmamış biçimde bakıp koruduğu, bize ait olmasa bile bize hayat sunan?

Yapabildik mi hiç, bizler birer gölge ve tasarı, aceleyle olgun ve hemen soluveren davranışlarımızla bozabildik mi o kayıtsız yazların umursamazlığını?

XVIII

DANSÖZ: Ey sen dönüştüren
tüm geçiciliği harekete: Nasıl da yapardın bunu.
Ve en sondaki o çılgın dönüş, hareketlerden oluşmuş bu ağaç,
sahiplenmiyor mu tümüyle dansla geçirilen yılı kendisine?

Çiçek açmamış mıydı, senin önceki dansın sarıverince çepeçevre,
sükunetten oluşan tepesi birdenbire? Ve onun üstünde
güneş değil miydi o, yaz mevsimi değil mi, o sıcaklık,
o senin ölçüye sığmayan sıcaklığın?

Ama verir meyvesini o, verir, senin kendinden geçişinin ağacı.
Onlar sakın meyveleri değil mi onun: Önce kadeh
gitgide çizgi çizgi, daha da olgunlaşınca testi?

Ve resimlerde: Kalmamış mı o desen sadece,
senin kaşlarının koyu renkli hattını
çabucak yazıveren kendi dönüşünün duvarı üstüne?

XIX

ALTIN bir yerlerinde durur şımartan bankanın
ve senli benlidir binlercesiyle. Ama yine de
o kör, dilenci, bakır kuruş için bile
unutulmuş bir yerdir, dolabın altındaki tozlu köşe.

Mağazalar boyunca para sanki kendi evinde oturur
ve kılık değiştirir, görünürde ipek, karanfiller ve kürk olur.
O, suskun kişi, durur hep nefes aralıklarında
nefes alıp veren paranın, uyanık olsun ya da uykuda.

Ah geceleyin nasıl kapatabilir kendini, bu hep açık duran el.
Kader alır onu yeniden ve her gün sabahları
tutar uzatır eli: Solgun, yıpranmaya mahkum, zavallı.

Ama biri, gören biri, onun uzun süren sebatını
anlar şaşırarak ve takdir eder. Yalnızca şarkı söyleyen anlatabilir.
Yalnızca tanrısal olan işitebilir.

XX

YILDIZLARIN arası, ne kadar da uzak; ama ondan çok daha uzak, bu dünyadaki öğrenme süreci.

Biri, mesela, bir çocuk ... bir sonraki, bir ikincisi -,
Ne denli düşünülemez uzaklıkta birbirinden.

Kader, o ölçer bizi belki de varoluşun mesafesiyle,
bize yabancı görünse de;
düşün ne çok mesafe var yalnızca genç kızla erkeğin arasında
o ondan kaçır ya da öyleymiş gibi yaparsa..

Herşey uzak -, ve çember kapanmıyor hiçbir yerde.
Bak tabağın içinde, neşeyle hazırlanmış masada,
garip duruyor balığın surati.

Balıklar konuşmaz ... , denmişti bir zamanlar. Kim bilir?
Ama yok mu sonunda bir yer, balıkların orada
dili olsun, o dil *hiç* konuşulmasa da?

XXI

ŞARKISINI söyle kalbim, bahçelerin, hiç tanımadığım;
sanki cam içine
dökülmüş gibi bahçelerin, aydınlık, ulaşılmaz.
Suları ve gülleri Isfahan'ın ya da Şiraz'ın,
ölümsüz kıl, methet onları, kimseyle kıyaslanamaz biçimde.

Göster, kalbim, onlardan hiç uzak olmadığını.
Seni anlatırlar olgunlaşmakta olan incirleri.
Sen onların çiçek açmış dalları arasından
duyarsın yüzümüze doğru gelen esintileri.

Kaçın yanılgıdan, düşünme vazgeçileceğini,
yürürlükteki karardan, ondan: Var olmaktan!
Sen ipek iplik, katılırsın yine de dokumaya.

Hangi resimle bütünleşirsen bütünleş iç dünyanda
(olsa bile bu acılı hayatın bir parçası)
hisset, kastedilen bütünü, övülmeye değer halıyı.

XXII

AH kadere rağmen: Harika zenginlikleri
buradaki yaşamımızın, coşup taşmış parklarda, –
ya da taş adamlar olarak, bittiği yerlerde
büyük kapıların, yer almış, balkonların altında!

Ah demirden çan, kafasını her gün
kısır günlük işlere karşı kaldıran.
Ya da o birisi, Karnak'ta, bir sütun, bir sütun,
nerdeyse ebedi tapmağı aşmış duran.

Bugünse akar zenginlikler, aynıları,
yalnızca geçip gider aceleyle, biteviye sarı
günden çıkıp aşırı ışıklarıyla kör edici geceye.

Ama yok olur bu çılgın hız ve iz bırakmaz ardında.
Havadaki kavisli uçuşlar ve bu uçuşu yapanlar,
belki hiçbiri boşuna değil. Ama düşünüldüğü gibi yalnızca.

XXIII

ÇAĞIR beni senin o saatlerinden birine,
sana hep durmadan karşı çıkan:
Bir köpeğin yüzü gibi yakın yalvarırcasına
ama geriye çevrilen hep tekrardan,

onu sonunda yakaladığını sandığın zaman.
Böylesine senindir sana en uzak olan.
Özgürüz biz. Tam da terk edildik o anda
hoş karşılanacağımızı düşündüğümüz zaman.

Korka korka tutunacak bir yer isteriz,
bizler eski olan için bazen çok genciz
ve çok yaşlı, hiç olmamış olan için.

Bizler, her şeye rağmen överken, adaletliyiz
çünkü, ah, biz hem dalız hem baltayız
ve olgunlaşmakta olan tehlikedeki tatlı giz.

XXIV

AH bu istek, hep yeniden çıkan, gevşetilmiş çamurdan!
Kimse yardım etmedi nerdeyse o eski cüretkarlara.
Kentler kuruldu her şeye rağmen güzelim koylarda,
su ve yağ doldurdu kapları her şeye rağmen.

Tanrılar'ı önce planlarınız cüretli taslaklarda,
parçalar onları huysuz kader tekrardan.
Ama onlar ölümsüzler. Bakın, biz sadece
kulak verelim onlara, duyacaklar dualarımızı sonunda.

Biz, bir soyuz binlerce yıldan bu yana: Anneler ve babalar,
daima çok daha dopdolu gelecekteki çocukla,
o bizi hep geçsin, şaşırtsın diye daha sonra.

Biz sonsuz derecede cüretkarlar, ne de çok zamanımız var!
Ve yalnızca suskun ölüm, bilir o, bizim ne olduğumuzu
ve bize ödünç verdiğinde daima kazançlı çıkar.

XXV

İŞTE, dinle, duyuyor musun ilk tırmıkların
çalışmalarını; insana özgü ritmin tekrarını
güçlü ilkbahar öncesi toprağının,
çekingen sessizliğinde. Tadı kaçmamış

gibi görünür sana olacak olanlar. Hani o
sürekli başına gelenler, şimdi gelir sanki sana
bir yenilik gibi tekrardan. Ümit ettin daima,
hiç sahip olmadın ona. O sahip oldu sana.

Kışı yaşamış olan meşenin yaprakları bile
akşam ışığında benzer gelecekteki kahverengine.
Bazen esintiler bir haber getiriyor.

Karadır çalılar. Ama gübre yığınları
vadilerde daha da yoğun kara olarak duruyor.
Her saat, yok olup giden, daha da genç oluyor.

XXVI

NE çok etkiler bizi kuşun çığlığı...
Bir zamanlar yaratılmış olan bir çığlık.
Ama çocuklar şimdi dışarda oynarken,
çığlık atıyorlar gerçek çığlıklar arasından.

Haykırıyorlar tesadüf. Ara mekanlarında
bunun, bu evrenin, (oralarda o sağlıklı
kuş çığlığı duyulur, insanlar rüyada gibi —)
sürdürürler kendi haykırışlarının darbelerini.

Eyvah, nerdeyiz biz? Hep daha da özgür,
benzeriz başıboş bırakılmış uçurtmalara
koşturuyoruz yarı yukarıda, gülüşlerin uçlarında,

rüzgârdan paralanmış. – Düzene sok haykıranları,
şarkı söyleyen Tanrı! Çağıldayarak uyasınlar, öyle ki,
akarsu gibi taşısınlar başlarını ve liri.

XXVII

GERÇEKTEN var mı zaman, her şeyi parçalayan?
Ne zaman, uyuklayan dağın tepesinde, un ufak etti kaleyi?
Bu yürek sonsuza kadar Tanrılar'a ait olan,
ne zaman Demiurg ele geçirdi seni?

Gerçekten bu denli korkak ve kırılğan mıyız,
kaderin bizi inandırmaya çalıştığı kadar?
O çocukluk, derin ve vaatlerle dolu,
köklerinde – daha sonra – sustu mu?

Ah faniliğin hayaleti,
korkusuzca karşılayanın içinden
geçip gider, sanki bir duman gibi.

Biz, geçip gidenler olarak, ki öyleyiz,
sayılırız yine de kalıcı olanlar arasında
tanrısal geleneğin güçleri olarak.

XXVIII

AH gel ve git. Sen nerdeyse çocuk olan daha, dönüştür
bir anlığına dans hareketini
takımyıldızını andıran o danslardan birine;
orada aşarız biz biteviye işleyen doğayı,

olsa da bir süreliğine. Doğa hareket ediyordu
duyarak sadece, çünkü Orpheus şarkı söylüyordu.
Sense hep hareket edendin o zamandan bu yana
yabancılaşırdın hafiften, eğer bir ağaç uzunca

düşünürse, seninle birlikte iştilene uymayı.
Sen biliyordun hâlâ o yeri, lirin yükseldiği,
ses verdiği yeri -, işitilmeyen merkezi.

Onun için denedin güzel adımlar atmayı
ve ümit ettin, bir kez olsun o sağaltıcı bayrama
doğru dostunun yönünü ve yüzünü çevirmeyi.

XXIX

SUSKUN dostu sayısız uzakların, hisset,
soluğun nasıl da çoğaltıyor mekanı.
Çatı kirişlerinin karanlığında asılı
çanlar çalsın senin uğruna. Neyse seni

kemiren, güçlü olur bu doyumdan da.
Değişime bırak büsbütün kendini.
Nedir senin en acı veren deneyimin?
Şarap ol, içmenin tadı acı geliyorsa.

Aş tüm sınırları bu gecede;
sihirli güç ol düşüncelerinin yol ayrımında;
anlamı ol garip karşılaşmalarının.

Eğer seni bu yeryüzü unutursa,
de ki sessiz duran toprağa: Ben akıyorum.
Hızla akan suya da: Ben varım.

ŞAİRİN AÇIKLAMALARI

Birinci Bölüm

- X. Sone : İkinci kıtada, Arles kentindeki çok eski ve ünlü Allyscamps mezarlığındaki mezarlar düşünülmüştür. (*Malte Laurids Brigge*'de de söz edilen)
- XVI. Sone : Bu sone bir köpek için yazılmıştır. “Tanrımın eli” ifadesi ile, Orpheus’la olan ilişkisi belirtilir, çünkü o burada şairin Tanrı’sı olarak kabul edilir. Şair bu eli sürdürmek ve sonsuz katılımı ve kendini unutturmasına sadakati için köpeği takdis eder. Aynı “Tevrat”daki Esav [“Tekvin”, 25:25] gibi kürkünü tersine çevirmiştir, aslında ona ait olmayan bir mirasa, insanlığın tüm acı ve sevinçlerine en içten bir biçimde katılabilmek için.
- XXI. Sone : Bu küçük İlkbahar-şarkısı bana, Güney İspanya’nın Ronda kasabasındaki küçük rahibe kilisesinde, kilise korosundaki çocuklar tarafından söylenen ve alışılmadık canlı bir melodisi olan, şarkının karşılığı olarak görünür. Çocuklar hep bir dans ritminde, anlamadığım sözleri triangel [üçgen çalgı] ve trampet eşliğinde söylüyorlardı.
- XXV. Sone : Wera için yazılmıştır.

İkinci Bölüm

- IV. Sone : Tekboynuz, eskiden ortaçağda o çok önemsenen bekaretin ifadesi olarak vardır; bu yüzden, aslında o varolmayan, günlük yaşamda bakire bir kızın kendisine tuttuğu aynada varolur (bak: XV. Yüzyıldan kalma halılar) ve bundan başka, aynı derecede saf ve gizemli ayna olan, genç kızın içinde varolur.
- VI. Sone : Antik gül basit, katmersiz bir çiçek olarak (Eglantine) alevde görülen sarı ve kırmızı renklerde dir. Wallisw'de bazı bahçelerde hâlâ rastlanır.
- VIII. Sone : Dördüncü satır: Kuzu (resimlerde) bir yazı bandı içinde konuşur.
- XI. Sone : Karst'ın bazı bölgelerinde, eski avlanma usullerine uygun olarak, solgun renkteki mağara güvercinlerini avlayabilmek için, gizlice mağaraya asılan bezlerin birdenbire hareket ettirilmesi sonucu, ürken güvercinlerin mağarayı terk etmeleri.
- XXIII. Sone : Okuyucuya yönelir.
- XXV. Sone : İlk bölümdeki çocukların söylediği İlbaharşarkısına bir karşılıktır.
- XXVIII. Sone : Wera için yazılmıştır.
- XXIX. Sone : Wera'nın bir arkadaşı için yazılmıştır.

R.M.R.

YAPI KREDİ YAYINLARI / KÂZİM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR

Dante Alighieri

Yeni Hayat
Rime

Antonin Artaud

Tiyatro ve İkizi

Francis Bacon

Denemeler

Honore de Balzac

Yaşamda Bir Başlangıç

George Bataille

İç Deney

Andrey Bely

Glossolalia
Gümüş Güvercin

Walter Benjamin

Pasajlar

Emile Bénveniste

Genel Dilbilim Sorunları

Maurice Blanchot

Yazınsal Uzam

Louis-Antoine de Bougainville

Kral'ın La Boudeuse fırkateyni ve L'Étoile
yük gemisiyle Dünyanın Çevresinde Yolculuk

Lord Byron

Don Juan

Louis Ferdinand Céline

Gecenin Sonuna Yolculuk

Geoffrey Chaucer

Canterbury Hikâyeleri

Samuel Taylor Coleridge

Denemeler

Nicolaus Copernicus

Gökcisimlerinin Dönüşleri Üzerine

Charles Dickens

Kasvetli Ev (2 cilt)

John Donne

Seçilmiş Şiirler

Fyodor Mihayoviç Dostoyevski

Bir Yazarın Günlüğü (2 cilt kutulu)

Fuzulî

Leylâ ile Mecnun

Julien Gracq

Sirte Kıyısı

Thomas Hobbes

Leviathan

J.-K. Huysmans

Tersine

Henry James

Bir Kadının Portresi

James Joyce

Ulysses

Kivâmî

Fetihnâme

Heinrich von Kleist

Amphitryon

Diogenes Laertios

Ünlü Filozofların Yaşamları ve Öğretileri

Giacomo Leopardi

Hisseli Kissalar

Christopher Marlowe

Bütün Oyunları

Publius Vergilius Maro

Çiftçilik Sanatı - Georgica

Marcus Valerius Matialis

Epigramlar

Herman Melville

Billy Budd

Moby Dick-Beyaz Balina

Typee: Polinezya Hayatında Bir Bakış

Pierre ya da Belirsizlikler

Robert Musil

Niteliksiz Adam I

Niteliksiz Adam II

Publius Ovidius Naso

Karadeniz'den Mektuplar

Gérard de Nerval

Doğu'da Seyahat

Francesco Petrarca

Canzoniere

Utku Şiirleri

Gaius Iulius Phaedrus

Masallar

Alexander Pope

Bukleye Tecavüz

Karl R. Popper

Bilimsel Araştırmanın Mantığı

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin

Yevgeni Onegin

Thomas de Quincey

İngiliz Posta Arabası

YAPI KREDİ YAYINLARI / KÂZİM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR

YAPI KREDİ YAYINLARI / KÂZİM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR

Rainer Maria Rilke

Dua Saatleri
Orpheus'a Soneler

Raymond Roussel

Locus Solus

Miguel de Cervantes Saavedra

Don Quijote

Luis Martín-Santos

Sessizlik Zamanı

Lucius Annaeus Seneca

Ruh Dinginliği Üzerine

William Shakespeare

II. Richard

Claude Simon

Tramvay

Laurence Sterne

Tristram Shandy Beyefendi'nin Hayatı

İbn Battûta Tanci

İbn Battûta Seyahatnâmesi (2 cilt kutulu)

Tezcan – Boeschoten

Dede Korkut Oğuznameleri

Paul Valéry

Eupalinos ve Öteki Söyleşimler

John Webster

Ak Şeytan

Genç Plinius'un Anadolu Mektupları

Portekiz Mektupları

Yanık Njáll'ın Sağası

Nartlar-Asetin Halk Destanı

Maaday Kara-Altay Destanı

Nibelung'lar Destanı

Roland Destanı

Hikmet Yüksel Özoğuz 1938 yılında Sinop'ta doğdu. Tüm öğrenim hayatı, ilkokul dahil, İstanbul'da geçti. İstanbul Kız Lisesi'nden sonra yüksek öğrenimine İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı ve Sanat Tarihi (Avrupa Sanatı, Türk-İslam Sanatı) bölümlerinde devam etti. Yüksek öğrenimden sonra çeşitli çalışmaları doğrultusunda altı yıla yakın bir süre yurtdışında, Almanya, Fransa, ve Avusturya'da bulunmuştur. 1963 yılında "Die Landschaft in den Gedichten von Stefan George" adlı bitirme teziyle Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun olduktan sonra, 1964 yılında asistan olarak göreve başladı. 1974 yılında "Max Frisch'in Romanlarında İnsan ve Hayat Sorunu" adlı tez çalışması ile doktor ünvanını, 1981 yılında "Ingeborg Bachmann'da Karşıtlık İlkesi" adlı çalışması ile de doçent ünvanını aldı. 1989 yılında "Alman Romantizminde Kadın ve Sevgi Anlayışı" adlı çalışması ile de profesörlüğe yükseltildi. Uzun bir süre Anabilim Dalı Başkanlığı gibi idari bir görev de üstlenen H. Yüksel Özoğuz, sağlık sorunları nedeniyle 2002 yılında emekliye ayrılmıştır. Romantik Dönem Alman Edebiyatı, 17-20. yüzyıl Alman Şiiri, Sanat ve Sanatçı Sorunu, 19-20. yüzyıl Avusturya Edebiyatı gibi konular özel ilgi ve uzmanlık alanlarını oluşturmaktadır.

ISBN 978-975-08-1677-2

9 TL

9 789750 816772